

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3036

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 februari 2025

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Algemene Zaken van 28 januari 2025.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 28 januari 2025

Op 28 januari 2025 vond de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats in Brussel. Op de agenda stonden de prioriteiten van het Poolse voorzitterschap en de landenspecifieke rechtsstaatdialoog. Onder overige onderwerpen werd gesproken over ongewenste buitenlandse inmenging en de geleidelijke integratie van Oekraïne en Moldavië in de interne markt. De Minister van Buitenlandse Zaken was verhinderd vanwege de jaarlijkse ambassadeursconferentie. De Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de Europese Unie heeft Nederland vertegenwoordigd tijdens deze Raad.

Prioriteiten Pools voorzitterschap

De Raad besprak de prioriteiten van het Pools EU-voorzitterschap. Nederland heeft in deze publieke sessie¹ aangegeven dat de prioriteiten van het huidig voorzitterschap worden onderschreven, geënt op veiligheid, met speciale aandacht voor militaire veiligheid, civiele weerbaarheid, versterkt Europees concurrentievermogen, energiezuikerheid en -onafhankelijkheid, voedselzekerheid, medische onafhankelijkheid en financiële stabiliteit. Nederland heeft ook aangegeven dat het versterken van onze democratieën om ondermijning en inmenging tegen te gaan van belang is. Onafhankelijke en geloofwaardige instellingen, zoals het Europees bureau voor fraudebestrijding, zijn hiervoor cruciaal. Nederland heeft tevens benadrukt dat de Commissie een essentiële rol heeft in het in kaart brengen van dreigingen en het uitvoeren van onderzoeken naar incidenten. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie Paternotte.² Ook kijkt Nederland uit naar blijvende dialoog op voor Nederland prioritaire thema's, zoals goed bestuur, de rechtsstaat, migratie, landbouw, een sober Meerjarig Financieel Kader, concurrentievermogen, en uitbreiding van de Europese Unie gebaseerd op strikte merites. Nederland heeft tevens specifiek aandacht gevraagd voor de Nederlandse opgaven op het gebied van ruimtelijke ordening.

Landenspecifieke rechtsstaatdialoog

Tijdens de Raad vond, sinds de start in 2020, voor de elfde keer de landenspecifieke rechtsstaatdialoog plaats op basis van de landenhoofdstukken uit het Commissie rechtsstaatrapport.³ Deze keer stonden de landenhoofdstukken van Hongarije, Portugal, Roemenië en Slovenië op de agenda. De afzonderlijke dialogen werden door de betreffende lidstaat ingeleid met een korte presentatie van de staat van de rechtsstaat in het eigen land, waarna de Commissie een korte samenvatting van haar bevindingen gaf. Daarna volgde een ronde van vragen door de andere lidstaten en antwoorden. Naast de lidstaten die op de agenda stonden, namen achttien lidstaten actief deel aan de discussie waarin ook goede praktijken werden gedeeld.

Namens de Benelux intervieerde de Minister van Buitenlandse Zaken van Luxemburg tijdens de besprekingen van Hongarije, Portugal en Roemenië. Hij benadrukte dat uit het landenhoofdstuk van Hongarije blijkt dat Hongarije weinig vooruitgang boekt ten aanzien van een lange lijst aan langlopende rechtsstaatproblematiek, waaronder op het vlak van de mediavrijheid en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld. De Benelux riep Hongarije op om deze en andere kwesties aan te pakken en voortgang te boeken. Hongarije is in het bijzonder gevraagd hoe het corruptiezaken op hoog niveau op een effectieve en robuuste manier gaat aanpakken. Ook is Hongarije bevraagd hoe het de zorgen van de Raad

¹ <https://newsroom.consilium.europa.eu/videos>

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 2988

³ 2024 Rule of law report - Communication and country chapters - European Commission.

voor de Rechtspraak ten aanzien van de hervorming van deze raad adresseert en hoe de functionele onafhankelijkheid van de toezichthoudende media-autoriteit gewaarborgd zal worden.

Tijdens de bespreking van het landenhoofdstuk van Portugal verwelkomde de Benelux de stappen die zijn gezet om de transparantie rondom de nieuwe regels over de elektronische toewijzing van zaken te vergroten. Aan Portugal is gevraagd hoe het beoogt te verzekeren dat het justitiële stelsel over voldoende (personele) middelen beschikt. De Benelux sprak tijdens de bespreking van het landenhoofdstuk van Roemenië waardering uit voor de voortgang die is geboekt in de implementatie van de aanbevelingen van de Venetië Commissie ten aanzien van de Justitiewetten. Roemenië is gevraagd hoe de commerciële en politieke druk op de publieke mediadiensten wordt aangepakt en verder hoe effectief onderzoek en vervolging van strafrechtelijke overtredingen in de rechtspraak worden verzekerd, waaronder met betrekking tot corruptie-overtredingen.

Overige onderwerpen

Ongewenste buitenlandse inmenging

De Raad sprak over het tegengaan van buitenlandse inmenging in verkiezingsprocessen, naar aanleiding van een brief aan de Commissie over dit onderwerp. Meerdere EU-lidstaten, waaronder Nederland, hebben deze brief medeondertekend.⁴ Conform toezegging tijdens het plenair debat over de informele ER wordt de brief samen met dit verslag naar de Kamer verstuurd. De brief benadrukt dat verkiezingsprocessen de bouwsteen zijn van onze democratie en dat de toenemende buitenlandse inmenging een dreiging vormt. De brief spoort de Commissie aan om actie te ondernemen om de integriteit van Europese electorale processen te beschermen, de bevoegdheden onder de digitaledienstenverordening (DSA) in te zetten en met robuuste voorstellen te komen met als doel onze kaders te versterken en onze hybride *toolbox* te ontwikkelen, waaronder het *European Democracy Shield*. Hierin is de Commissie tevens opgeroepen onderzoeken naar inmenging te versnellen.

De Commissie verwelkomde het agendapunt en onderstreepte de bestaande zorgen. Daarnaast gaf de Commissie aan het aangekondigde *European Democracy Shield* als fundamenteel instrument te zien om inmenging tegen te gaan, in aanvulling op reeds bestaande structuren. Commissaris McGrath sprak over de projectgroep democratie die binnen de Commissie is opgezet over dit onderwerp en de speciale commissie *European Democracy Shield* in het Europees parlement.

Nederland sprak zijn zorg uit over digitale inmenging via online platforms in recente verkiezingen. Deze inmenging onderstreept de noodzaak om ons zowel op nationaal niveau als in EU-verband weerbaar te maken tegen ongewenste invloed op het publieke debat en democratie.

Nederland riep de Commissie op om gebruik te maken van haar handhavingsbevoegdheden, waaronder de DSA. Tot slot benadrukte Nederland de rol van nationale overheden bij het inrichten van verkiezingsprocessen en de integriteit daarvan. Hiermee is uitvoering gegeven aan motie Paternotte en Van der Werf⁵ en motie Paternotte en Boswijk⁶.

Graduele integratie Oekraïne en Moldavië

Tsjechië lichtte zijn *non-paper* toe met opties over geleidelijke integratie van Oekraïne en Moldavië in de Europese interne markt. Tsjechië richtte

⁴ Zie brief in bijlage

⁵ Kamerstuk 21 501-02 nr. 3033

⁶ Kamerstuk 21 501-02 nr. 3025

zich op specifieke deelterreinen zoals waardeketens en technische assistentie om het EU-acquis over te nemen. De Commissie benoemde de mogelijkheden onder het Oekraïneplan en het voorstel voor het Moldavië Groeiplan, zoals *roaming* en de toegang tot de Europese betaalmarkt (SEPA). Het voorzitterschap concludeerde dat het uitbreidingsproces *merit-based* moet blijven.